

gaar gjennem alle vore Kirkebygninger, og som vi med en Strengbed, der jo søger sin Wage, kunne finde i alle vore gamle Landsbykirker. De ere byggede i Ost og Vest med Alteret i Ost og saaledes efter en bestemt Stil, der aldrig kan misfjendes. — Hvorledes kunde det nu komme til, at en saadan Pragtbygning kunde foreslaas bygget her? Det var, fordi Sandisen for den oprindelige Kirkebygning var aldeles bortdumstet under de Forhold, hvorunder man tænkte sig Opførelsen af denne Kirke. Naar altsaa det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds (Zermanfen) lægger saa stor Vægt paa, at her skulde opfyldes et religiøst Hensyn, saa opfordrer jeg ham til at sætte sig nærmere ind i Grundreglerne for og den gamle Opfattelse af, hvorledes en Kirke skulde være, for da at se, at det er meget heldigt, at denne Kirke ikke nogenstunde er bleven fuldført. — Jeg har allerede for mange Aar siden haft Leilighed til at gjøre mig bekendt med de Betragtninger, som gjorde sig gjældende her i Hovedstaden med Hensyn til denne saakaldte Marmorkirke, og de, som kjendes det, ville vide, at man overensstemmende med den hele Retning, der var kommen frem, tænkte at kunne faae den ene Million opdreven efter den anden for at fuldføre denne Kirkebygning. Det var den oprindelige Lante med dette Bygningsværk; der var paaregnet ligefrem Millioner for at fuldføre det. Alt, hvad der siden er kommet frem, har ene og alene været Afslag paa den oprindelige Plan. Naar der altsaa tales om kunstneriske Hensyn, maa det være en fuldstændig Tilbagegang fra den oprindelige Plan, der jo foreligger i sine fuldstændige Former og kjendes af dem, der ville se dem af de Tegninger, som foreligge fra den Tid, ligesom ogsaa de senere Tegninger foreligge. Der er altsaa Tale om Millioner, hvis det virkelig kunstneriske Hensyn skulde opfyldes. — En Snæs Aar efterat denne Bygning var bleven paabegyndt og langsomt skred frem, blev den fuldstændigt standset. Under de daværende Tidsomstændigheder, da man ikke gjorde Regnskab for, hvorledes Regjeringen handlede med Landets Penge, vilde man vide Grunden til, at det gik saa langsomt, og at Værket standseades, og saa blev der sagt, da man ikke vilde være bekendt, at man ikke havde Millionerne til at gjøre det færdigt med, at man ikke vilde fuldføre den, fordi Grunden var saa snag, at den ikke kunde bære disse Marmorblokke. Det var den almindelige Mening blandt Kjøbenhavnerne i den Tid, at Fundamenterne ikke kunde bære en saadan Pragtbygning. Men at Arbeidet standseades, havde en aldeles bestemt Grund; den samme Grund, hvorfor der ikke mere opførtes saadanne Pragtbygninger for Lehnbesidderne, som vare paabegyndte kort efter Christiansborg Slots Fuldførelse, var det, der bragte Bedkommende til at standse med Marmor Kirkens Fuldbendelse, idet der nemlig i Statsstyrelsen kom

gamle andre klare Betragtninger ind om, hvad der her i Landet kunde og burde ydes til saadanne Diemed, og da tog man den ligefremme Beslutning at standse et Foretagende, der ikke svarede til Landets Kræfter. Først efter mange for Landet ullykkelige Aar, i hvilke ingen Menneker tænkte paa at fuldføre dette Arbejde, kom andre Betragtninger ind og aldeles ikke fra et kirkeligt Standpunkt men udelukkende fra et kunstnerisk, og naar nu dette kunstneriske Hensyn efterhaanden har slaaet af til det mindst Mulige, saa at man fra Millioner er gaaet ned til Tusinder, saa vil det heraf skjønnes, at det kunstneriske Hensyn, der her skulde tages, aldeles ikke svarer til og kun vil blive en Skygge af det, der var paatænkt ved Kirkens første Grundlæggelse. Og en anden Ting, der fremgaar heraf, er, at desværre dette tillige er et Bidnesbyrd om, at den kunstneriske Opfattelse af dette Forhold, som man nu ad en Omvei vil søge endelig ordnet, i Virkeligheden kun er bleven staaende paa Halveien, idet man maatte fordre, at der ogsaa toges Hensyn til, at der overfor Kirkebygninger er visse bestemte kunstneriske Hensyn at tage, som tages i andre Lande, hvor Bygningskunsten har naaet en langt større Udvikling end her. Jeg vil nævne en af de Byer, som netop har sat sig til Opgave at blive tro imod de nedarbejdede Grundsætninger for slige Foretagender; jeg vil minde Dem om, hvorledes man i en Stad som München har viist i Gjærning, hvorledes baade den ene og den anden af de oprindelige Kirkebygningsformer er gennemført i sin Renhed. Dette Hensyn har saaledes aldeles ikke været taget af dem, der dengang have paataget sig fra Kunstakademiets Side at lægge Planer til dette Foretagendes Fuldførelse. Foretagendet er grundlagt i en Tid, da man havde set aldeles bort fra de første Grundsætninger i denne Retning. — Det er rigtigt, at det er kommet til at staa som en Ruin, og det var rigtigt overfor den Betragtning af det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds, at det kunstneriske Hensyn aldeles ikke svarede til den Hensigt at bygge en Kirke paa det Sted, og man maa haabe, at de Forhandlingerne, som her ere førte om denne Sag, og den Maade, hvorpaa Ministeren har afsluttet denne Kjøbekontrakt, udfødt Skjøde o. s. v. er et Fingerpeg mod, at der ikke skal blive fuldført en Kirke paa dette Sted, og hvis den skulde blive fuldført paa dette Sted, maa den, naar den skulde svare til de kunstneriske Hensyn, stride mod de kirkelige, og hvis den skulde svare til de kirkelige Hensyn, stride mod de kunstneriske.

Alberg: Det er egentlig kun et Par korte Bemærkninger, jeg ønsker at gjøre til den her foreliggende Sag, og som nærmest ere foranledigede ved nogle Ytringer, der ere fremkomne fra den ærede Ordfører i Mødet igaar. Jeg sigter til det ærede Medlem for Skanderborg Amts 1ste Valg-